

Juho Harju

PUUKATOKSEN SUUNNITELMA TAL- LINMONTUN TALLIRAKENNUKSEEN

Opinnäytetyö

Artenomi (AMK)

Restauroinnin koulutusohjelma

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Artenomi
Tekijä/Tekijät	Juho Harju
Työn nimi	Puukatoksen suunnitelma Tallinmontun tallirakennukseen
Toimeksiantaja	Kiinteistöosakeyhtiö Tallinmonttu
Vuosi	2023
Sivut	38 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja(t)	Sanna Pitkäniemi-Toroska

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena on puukatoksen suunnitelman teko Kuusankosken Koskenrannassa sijaitsevaan Tallinmontun vanhaan tallirakennukseen. Katos tullaan rakentamaan rakennuksen läntisessä päädyssä olevan sisäänkäynnin yläpuolelle. Sisäänkäynnin yhteydessä oleva nykyinen katos on lisätty myöhemmin eikä se ole alkuperäinen. Uuden katoksen suunnittelu tapahtui tallirakennuksen rakennustyylin ja arkkitehtuurin pohjalta. Katos suunniteltiin valmistettavaksi puusta asiakkaan toiveesta. Asiakkaana toimii Kiinteistöosakeyhtiö Tallinmonttu.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelminä käytetään historiatutkimusta, materiaalitutkimusta, havainnointia sekä vertailua. Työ sisältää varsinaisen katoksen suunnitelman lisäksi Tallinmontun historiatutkimuksen ja tallirakennuksen rakennustyylin sekä arkkitehdin tutkimuksen. Näiden lisäksi työhön sisältyy tutkimus puumateriaalista, jota katoksen valmistukseen olisi suositeltavinta käyttää. Opinnäytetyössä myös pohditaan täydentävän korjausrakentamisen etiikkaa historiallisessa rakennuksessa. Varsinaisen katoksen rakennuttamisen suorittaa asiakas, joten se ei ole osa opinnäytetyötä.

Katosta suunniteltaessa keskityttiin ensisijaisesti sen ja rakennuksen tyyllisiin piirteisiin. Suunnitelmaan ei sisällytetty juurikaan rakennusteknistä puolta. Katoksen suunnitelman mitat ovat suuntaa antavia. Katos suunniteltiin etsimällä esikuvia 1920-luvun klassismia edustavista rakennuksista sekä oletettavasti tallirakennuksen suunnitelleen arkkitehdin Bertel Liljequistin töistä. Kyseisten esikuvien pohjalta suunniteltiin rakennustyyliin sopiva sekä mitoiltaan kohteeseen soveltuva uusi puukatos. Suunnitelmaan sisällytettiin lisäksi tutkimus kohteen värityksestä sekä uuden puukatoksen värityssuunnitelma.

Asiasanat: 1920-luvun klassismi, kapiteeli, katos, pilari

Degree title	Bachelor of Culture and Arts
Author (authors)	Juho Harju
Thesis title	Design of wooden canopy for Tallinmonttu stall building
Commissioned by	Kiinteistöosakeyhtiö Tallinmonttu
Time	2023
Pages	38 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Sanna Pitkäniemi-Toroska

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to design a wooden canopy for an old stall building called Tallinmonttu in Koskenranta, Kuusankoski. The canopy will be built over the western gable entrance of the building. The present canopy over the entrance is not original and it has been added later. Therefore, in order to plan a suitable canopy for the building, the building's style and architecture had to be observed. The canopy was planned to be made of wood according to the customer's wish. The customer of the thesis is Kiinteistöosakeyhtiö Tallinmonttu.

The research methods in the thesis are history research, material research, observation and comparison. In addition to the actual plan the thesis includes history research of Tallinmonttu and research of the building's style and original architect. There is also research of different wood materials to find the most suitable option. The ethics of supplementary renovation of a historical building is also discussed in this thesis. The actual construction work of the canopy will be carried out by the customer and thus falls outside the scope of this thesis.

The primary focus while designing the canopy were on the stylistic features of the building. The plan does not include structural engineering. The measurements of the designed canopy are directional. The canopy was designed by studying examples of buildings that represent Nordic classicism and the work of Bertel Liljequist, who is the assumed architect of the Tallinmonttu stall building. These examples were used as reference when designing a canopy which complies with the style and dimensions of Tallinmonttu stall building. Color research of the stall building and a color plan for the canopy were also included.

Keywords: canopy, capital, Nordic classicism, pillar

SISÄLLYS

KÄSITELUETTELO

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUSASETELMA JA -MENETELMÄT	9
3	KOSKENRANNAN JA TALLINMONTUN HISTORIA	12
3.1	Koskenranta	12
3.2	Tallinmontun tallirakennus	12
4	1920-LUVUN KLASSISMI	14
4.1	1920-luvun klassismin tyylipiirteet.....	15
4.2	Arkkitehti Bertel Liljequist.....	16
4.3	Liljequistin suunnittelutyö.....	17
4.4	1920-luvun klassististen puusisäänkäyntien tyylipiirteet	21
5	TÄYDENTÄVÄN KORJAUSRAKENTAMISEN ETIIKKA HISTORIAALLISESSA RAKENNUKSESSA.....	22
6	KATOKSEN RAKENNUSMATERIAALI	24
7	KATOKSEN SUUNNITELMA	25
7.1	Katoksen koko	25
7.2	Katoksen tyylipiirteet.....	26
7.3	Suunnitelmapiiirustukset.....	28
7.4	Kohteen väritys ja katoksen värityssuunnitelma	29
8	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	32
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	33
10	POHDINTA	34
	LÄHTEET.....	35
	KUVALUETTELO	37

LIITTEET

Liite 1. Suunnitelmapiiirustukset

Liite 2. Katoksen väritys

KÄSITELUETTELO

Aumakatto

Harjakattoa muistuttava kattotyyppi, jossa katto laskeutuu rakennuksen päädyistä harjan sisään loiviksi kolmion muotoisiksi lappeiksi (Kattoremontti Pro s.a.).

Harjakatto

Kattotyyppi, joka koostuu kahdesta symmetrisestä katon harjalla kohtaavasta lappeesta (Kattoremontti Pro s.a.).

Kapiteeli

Pylvään koristeellinen yläosa (Rinne 2016, 52).

Katos

Avointa tilaa suojaava kattorakennelma, joka on yhdeltä tai useammalta sivulta avoin (Kielitoimiston sanakirja 2022).

Klassismi

Tavallisemmin klassismilla tarkoitetaan 1920-luvun arkkitehtuurisuuntausta, joka jäljitteli antiikin loistokauden esikuvia (Kielitoimiston sanakirja 2022).

Pilari

Rakennuksissa pylväsmäinen ja korkea, tavallisesti kantava rakenne (Kielitoimiston sanakirja 2022).

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on katoksen suunnitelman teko Tallinmontun vanhaan tallirakennukseen. Tallinmonttu on alue, joka sijaitsee Kuusankosken Koskenrannassa Kouvolassa. Tallinmontussa sijaitseva tallirakennus on kaksikerroksinen kivirakennus, joka on valmistunut vuonna 1928. Rakennuksen on oletettavasti suunnitellut arkkitehti Bertel Liljequist.

Kuva 1. Yleiskuva tallirakennuksesta

Kuvassa 1 on tallirakennus Tallinmontussa. Opinnäytetyössä suunnitellaan puukatos tallirakennuksen toisen kerroksen läntisen päädyn oven yläpuolelle.

Kuva 2. Kartta alueesta (Maanmittauslaitos s.a.)

Kuva 2 havainnollistaa tallirakennuksen sijaintia Koskenrannassa sekä suunniteltavan katoksen sijaintia. Punainen nuoli osoittaa sitä päätyä rakennuksessa, jossa päätyovi sijaitsee ja johon katos suunnitellaan ja tullaan rakentamaan.

Kuva 3. Katoksen paikka

Kuva 4. Katoksen paikka sivusuunnasta

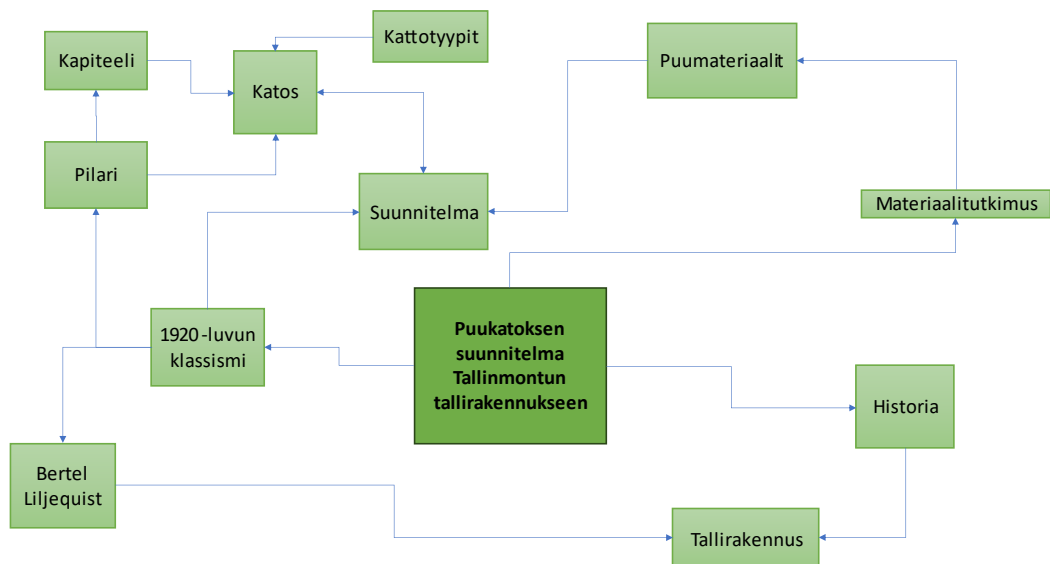
Kuvissa 3 (sivu 7) ja 4 on näkyvillä se ovi tallirakennuksesta, jonka yläpuolelle uusi katos suunnitellaan. Oven yläpuolella on nykyhetkellä metalliputkista ja pellistä rakennettu katos, joka ei ole alkuperäinen. Katoksen rakennusajankohdasta ei ole saatavilla tarkkaa tietoa. Kyseinen katos korvataan uudella, sillä se ei sovi rakennuksen tyyliin. Kyseisen oven yläpuolella ei ole tiettävästi ollut katosta tallirakennuksen valmistumisajankohtana. Uusi katos suunnitellaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti suojelemaan oviaukon edustaa esimerkiksi vedeltä ja lumelta. Katoksen rakennusmateriaaliksi on valittu puu, mikä on myös asiakkaan valinta. Uuden katoksen kokoluokka on jotakuinkin sama kuin rakennuksessa olevan metallikatoksen kokoluokka. Ongelmallista katoksen suunnittelussa on juuri se tekijä, ettei alkuperäistä katosta ole olemassa. Uusi katos täytyykin suunnitella tallirakennuksen rakennustyylin pohjalta.

Opinnäytetyöhön sisältyy varsinaisen suunnitelman lisäksi Koskenrannan ja samalla tallirakennuksen historiatutkimus, rakennuksen tyyli suunnan ja rakennuksen oletettavasti suunnitelleen arkkitehdin kuvaus sekä materiaalitutkimus katoksen rakennusmateriaalina käytettävästä puumateriaalista. Myös vanhan rakennuksen muuttamisen etiikkaa pohditaan. Opinnäytetyöhön sisältyy vain suunnitelma katoksesta. Asiakas eli Kiinteistöosaakeyhtiö Tallinmonttu toteuttaa katoksen rakennuttamisen.

Opinnäytetyön aihe valikoitui sekä mielenkiinnon että sattuman kautta. Kyseistä aihetta oli tarjottu Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululle. Työ vastasi osin mielenkiinnon kohteitani, sillä olen kiinnostunut puurakentamisesta. Aihe vaikutti myös haastavalta sekä ainutlaatuiselta. On harvinaista päästä suunnittelemaan vanhaan rakennukseen jotain uutta, joka kuitenkin vastaa vanhaa tyyliä samanaikaisesti.

2 TUTKIMUSASETELMA JA -MENETELMÄT

Opinnäytetyön alussa (sivu 5) on lueteltu muutama työn kannalta keskeinen käsite. Käsitteiden pohjalta on laadittu käsitekartta opinnäytetyön tutkimuksen tueksi ja asiayhteyksien selventämiseksi. Käsitekarttatekniikkaa hyödyntäessä asetetaan käytännölliset käsitteet järjestykseen ja osoitetaan niiden välinen hypoteettinen vaikutussuunta (Anttila 2014, 6.1.2). Käsitekartassa on käsitteelluettelon käsitteiden lisäksi näkyvissä opinnäytetyössä käsiteltävien aihealueiden väliset vaikutussuunnat.

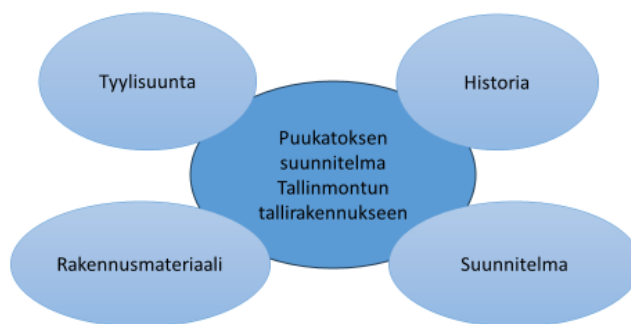

Kuva 5. Käsitekartta

Kuten kuvassa 5 olevassa käsitekartassa on havainnollistettu, useat opinnäytetyön käsitteistä ja siinä käsiteltävistä asioista liittyvät olennaisesti katokseen ja sen suunnitelman tekoon. Suunnitelmaa tehtäessä on otettava huomioon tallirakennuksen historian kautta sen tyyliä, joka määrittää pitkälti sen,

millainen katoksen tulee olla. Myös oikeanlaisen materiaalin merkitys katoksen suunnittelussa on huomattava.

Viitekehys on asetelma ilmiössä esiintyvistä yhteen liittyvistä tekijöistä (Anttila 2014, 6.1.1). Opinnäytetyötä varten on koottu viitekehys, joka havainnollistaa työn osia ja aihealueita. Viitekehysten tehtävänä on lisäksi havainnollistaa työn rajausta pääpiirteissään. Viitekehyksestä on laadittu havainnekuva.

Kuva 6. Viitekehys

Viitekehysten havainnekuvan (kuva 6) keskellä on opinnäytetyön otsikko ja aihe. Sen ympärillä on työn keskeisimmät osa-alueet. Opinnäytetyössä käsitellään ensimmäiseksi tallirakennuksen historiaa ja tyyliuuntaa. Tämän lisäksi tutkitaan erilaisia puurakennusmateriaaleja, joista valitaan materiaali, josta katos olisi järkevintä valmistaa. Edellä luetellut tutkimusvaiheet tähtäävät lopulta tallirakennuksen katoksen suunnitelman tekoon.

Opinnäytetyön päätutkimuskysymyksenä on: Kuinka suunnitella tallirakennuksen rakennustyyliä vastaava puukatos? Ensimmäisenä alatutkimuskysymyksenä on: Mitä rakennustyyliä tallirakennus edustaa ja kuka rakennuksen on suunnitellut? Toisena alatutkimuskysymyksenä on: Millaisesta puumateriaalista suunniteltava katos tulisi valmistaa? Vastausta päätutkimuskysymykseen

sekä ensimmäiseen alatutkimuskysymykseen etsitään historia- ja tyylihistoriatutkimuksen avulla. Toiseen alatutkimuskysymykseen etsitään ratkaisua erilaisia puumateriaaleja tutkimalla ja vertailemalla niitä keskenään.

Opinnäytetyössä tutkitaan ja pohditaan myös täydentävän korjausrakentamisen etiikkaa ja siihen liittyviä haasteita. Uusien rakennusosien lisäämiseen liittyy eettisiä ongelmia. Uuden katoksen suunnittelussa vanhaan rakennukseen on kyse täydentävästä korjausrakentamisesta eli siitä, että rakennukseen lisätään osa, jota siinä ei ole aikaisemmin ollut. Uusia rakennusosia lisätessä täytyy ennen kaikkea huomioida rakennuksen tyyli sekä rakennusosiin käytettävä materiaali.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelminä käytetään historiatutkimusta, materiaalitutkimusta, havainnointia ja vertailua. Historiatutkimus merkitsee tutkimusstrategiaa, jossa tutkimus keskittyy jonkin asian, ilmiön tai prosessin merkityksen, vaiheiden tai ominaisuuksien selvittämiseen tietyinä määriteltynä ajanjaksona menneisyydessä (Historiatutkimus s.a.). Historiatutkimusta käytetään opinnäytetyössä pääasiassa tallirakennuksen sekä Koskenrannan historian selvittämiseen. Historiatutkimusta käytetään lisäksi tyylihistorian tutkimuksessa, kun tutkitaan tallirakennuksen rakennustyyliä sekä arkkitehtia. Materiaalitutkimusta käytetään opinnäytetyössä, kun tutkitaan sitä, millaisesta materiaalista suunniteltava katos olisi järkevintä valmistaa.

Havainnoiva tutkimusmenetelmä merkitsee sitä, että havaintojen tekeminen on systemaattisesti suunniteltua ja havainnoinnin kautta saatu tieto kootaan systemaattisesti (Anttila 2014, 9.1.1). Opinnäytetyössä havainnointia käytetään esimerkiksi tallirakennuksen rakennustyyliä tarkasteltaessa sekä suunniteltavan katoksen mittasuhteita rakennukseen sovitettaessa.

Vertailevan tutkimuksen kohteena voivat olla erilaiset tapaukset, prosessit tai rajautuneet yksiköt, jotka on todettu jollain tavalla yhteismitallisiksi ja täten vertailukelpoisiksi (Vertaileva tutkimus s.a.). Vertailevaa tutkimusta käytetään lähinnä uutta katosta suunniteltaessa sekä tyyliisuuntaa tutkiessa, kun vertaillaan tallirakennusta sitä tyyllillisesti vastaaviin rakennuksiin. Tällä tavoin voidaan samaa tyyliisuuntausta edustavia rakennuksia vertailemalla etsiä tyylipiir-

teitä, joiden pohjalta uuden katoksen suunnittelu onnistuu. Kaikkien opinnäytetyössä käytettyjen tutkimusmenetelmien tulokset kirjataan pääasiassa kirjallisesti sekä valokuvina.

3 KOSKENRANNAN JA TALLINMONTUN HISTORIA

3.1 Koskenranta

Kuusankosken Koskenrannan alueelle päätettiin perustaa pahvi- ja paperitehdas vuonna 1871. Idean tehtaasta kehitti kreivi Carl Robert Mannerheim. Kuusankoski-yhtiön paperitehtaan perustaminen tapahtui vuonna 1873. Ajan kuluessa yhtiö osti tehtaan alueen ympäristöstä maita niin, että 1920-luvulla se omisti kaikki maat Kuusanniemen kylän alueella. Tehtaan ympäristöön muodostui oma yhteisönsä työntekijöistä ja heidän perheistään. Yhtiön rakennuttamat rakennukset muuttivat Koskenrannan ympäristöä. Näihin rakennuksiin kuului esimerkiksi asuntoja, teollisuusrakennuksia sekä muita tarpeellisia rakennuksia, kuten esimerkiksi liikennerakennuksia. Koskenrannan alue rakentui ajan saatossa ilman varsinaista asemakaavaa. (Ahlberg ja Niemi 2017, 11–16; Niinikoski 1997, 433–434.)

3.2 Tallinmontun tallirakennus

Koskenrannan Tallinmontun alueella sijaitseva tallirakennus valmistui vuonna 1928. Rakennuksen suunnittelijana on oletettavasti toiminut Bertel Liljequist, sillä hän suunnitteli Kymiyhtiölle useita rakennuksia ja suosi suunnittelussaan 1920-luvun klassismia, jota tallirakennus edustaa (Niinikoski 1997, 327). Tallirakennus rakennettiin alun perin hevostalliksi Kymiyhtiölle. Yhtiö tarvitsi hevosia suurien tavaramäärien kuljettamiseen. Yhtiöllä oli omat hevoset ja kuljettajat. Täten hevosille rakennettiin erillinen hevostalli, johon mahtui hevosia noin 50 kappaletta. Näitä hevosia käytettiin eri tarkoituksiin. Rakennuksen alakerassa olivat hevostallit ja yläkerrassa säilytettiin hevosten kärryjä, heiniä ja muita tarvikkeita. Tallirakennusta edelsi vanhempi hevostallirakennus, joka sijaitsi lähempänä joenrantaa. (Ahlberg ja Niemi 2017, 228–230.)

1930-luvun mittaan hevosten määrä väheni jonkin verran. Tähän oli syynä autoistuminen, ja tallirakennus muutettiin osin autotalleiksi. Rakennuksessa säilytettiin sekä hevosia että autoja aina vuoteen 1951 asti, jolloin hevoset poistuivat Kymiyhtiön käytöstä kokonaan. Vuonna 1951 tallirakennuksessa toteutettiin remontti, jossa se muutettiin sopivammaksi ajoneuvoille. Entisiä hevos-talleja muutettiin niin, että alakertaan tehtiin tilat raskaammalle autokalustolle ja henkilöautoille tilat saatiin keskisiiven yläosaan. Remontin jälkeen kaikki yhtiöllä paikallisessa käytössä olevat ajoneuvot mahtuivat tallin sisälle. Myös muita rakennuksen tiloja muutettiin. Tallirakennukseen rakennettiin ruokala, henkilöstön pesuhuoneet sekä päivystyshuone. Myös tallirakennuksen oviaukkoja suurennettiin ja ilmastointia paranneltiin. (Ahlberg ja Niemi 2017, 228.)

Kuva 7. Tallinmonttu (UPM Keskusarkisto s.a.)

Kuvassa 7 on näkymä Tallinmontun alueelta sekä tallirakennuksen katonharjaa ajalta ennen vuotta 1961. Valokuva on otettu ennen vuotta 1961, sillä siinä on vielä näkyvissä klooritehdas, joka räjähti kyseisenä vuonna (Ahlberg ja Niemi 2017, 168). Kuvasta 7 voi myös huomata, ettei tallirakennuksen yläkeran päätyoven yläpuolella ole tuolloinkaan ollut katosta. Tämä myös viittaa siihen, että rakennuksessa nykyhetkellä oleva metallikatos on rakennettu kyseisen ajankohdan jälkeen.

Tallirakennus toimi tehtaan kuljetusosaston varikkona vuoteen 2002 asti. Tällöin kuljetusosaston toiminta loppui, jonka jälkeen rakennus jäi tyhjilleen. Kymin Kerho kuitenkin vuokrasi rakennuksen yläkerran vuonna 2007. Tämän jälkeen tiloja remontoitiin. Vanhasta henkilöautohallista tehtiin biljardisali, pukuhuoneesta tehtiin kabinetti ja ruokailuhuoneesta anniskeluravintola. Tallirakennuksen alakerrassa toimii monia erilaisia yhdistyksiä ja yrityksiä. Vuodesta 2018 eteenpäin tallirakennuksen on omistanut Kiinteistöosakeyhtiö Tallinmonttu. (Ahlberg ja Niemi 2017, 231.)

4 1920-LUVUN KLASSISMI

1920-luvun klassismi on tyyliuuntauus, joka näkyy etenkin pohjoismaalaisessa rakennustyyliin 1910-luvulta 1930-luvun alkuun saakka. Nimensä mukaisesti rakennustyylin merkittävin kukoistuskausi oli 1920-luvulla. Tällöin rakennettiin suurin osa pohjoismaista klassismia edustavista rakennuksista. Rakennustyyliä onkin yleisesti kutsuttu pohjoismaiseksi klassismiksi tai 1920-luvun klassismiksi. Pohjoismaista klassismia esiintyy nimensä mukaisesti etenkin Norjassa, Ruotsissa, Suomessa sekä Tanskassa. Suomessa 1920-luvun klassismin kukoistuskausi osui itsenäistymisen jälkeiselle ajalle ja tyyliuuntau sai kannatusta, kun pyrittiin erottautumaan Venäjältä ja korostettiin pohjoismaista yhteenkuuluvuutta. Klassistinen tyyli on saanut inspiraatiota antiikin tyylistä ammentavan rakennustyylin lisäksi 1700–1800-lukujen uusklassismista sekä varhaisesta modernismista. Lisäksi jotkin Le Corbusierin teorioista ovat vaikuttaneet tyyliuunnin kehitykseen. Klassismia on lisäksi inspiroinut vuoden 1914 Deutscher Werkbund -näyttely Saksassa. Deutscher Werkbund oli vuonna 1907 perustettu yhdistys, jonka ohjelmassa oli taidekäsityön lisäksi esimerkiksi arkkitehtuuria ja asemakaavasuunnittelua (Tieteen termipankki 2020). Klassismia on Suomessa pidetty jugendin ja funktionalismin välivaiheena, vaikka se kyseisistä tyyliuunnista osin eroaakin. 1920-luvun klassismia on pidetty vastaliikkeenä jugendin dynaamisuudelle. (Helsingin kaupunginosayhdistykset ry 2008; Rosario 2022; Rinne 2016, 11.)

4.1 1920-luvun klassismin tyylipiirteet

1920-luvun klassismi eroaa tyylipiirteiltään edeltäjistään kansallisromantiikasta ja jugendista. Klassismi on niihin verrattuna pelkistetympää ja askeettisempää. Rakennukset ovat lähestulkoon aina symmetrisiä. Rakennusten suunnittelun lähtökohtana suosittiin symmetrian lisäksi selkeitä geometrisia muotoja sekä toistuvia samansuuruisia rakennusosia. 1920-luvun klassismissa näkyvät antiikin vaikutteet esimerkiksi pylväs- ja pilarirakenteina, ja rakennuksissa on käytetty keinomateriaaleja jäljittelemässä marmoria ja kiveä. 1920-luvulla tuli saataville uusia ja myös edullisempia materiaaleja, joilla korvattiin vanhempia materiaaleja. 1920-luvun klassististen kivirakennusten julkisivujen yleisimmät käsittelyt ovat puhtaaksimuurattu punatiili sekä rappaus. Rappauspinta on tavallisesti sileä, mutta myös aaltomaisia painanteita ja hierrettyjä rappauksia esiintyy. Betoni on tyyliuunnassa yleinen rakennusten välipohjien kantavana rakenteena. Puumateriaalin käyttö rakennusten julkisivuissa keskittyy lähinnä pystyaukkojen ympärille. Rakennusten koristeet on jätetty minimiin. Rakennusten koristeet ovat yleensä vain muutamia antiikista periytyviä aiheita. Niitä esiintyy lähinnä sisäänkäynneissä ja ikkunoissa. Usein käytetty kattotyyppi 1920-luvun klassistisissa rakennuksissa on aumakatto. (Helsingin kaupunginosayhdistykset ry 2008; Niinikoski 1997, 324–327; Nikula 1993, 117; Rinne 2016, 11.)

Kuusankosken Koskenranta, johon Tallinmontun tallirakennuskin kuuluu, on yleisilmeeltään klassistinen kokonaisuus. Tämä tarkoittaa sitä, että useat alueen rakennuksista edustavat 1920-luvun klassismia. Alueen klassististen rakennusten julkisivut ovat tiilestä muurattuja. Lisäksi kyseisten rakennuksien pilarit, palkistot sekä välipohjat ovat yleisesti teräsbetonia. Alueella on klassismia edustavia huvila-, teollisuus- ja liikennetarvikkeita. Tallinmontun tallirakennuksella on klassismin tunnuspiirteet. (Niinikoski 1997, 325–327; Wager 2009, 103.)

Kuva 8. Tallirakennuksen torni (Niemi s.a.)

Kuvassa 8 on tallirakennuksen katolla oleva torni. Etenkin siinä näkyvät rakennuksen klassistiset piirteet. Tornissa on pilarirakenne sekä kaarevaa muotoa, jotka ovat antiikin tyylistä lainattuja piirteitä. Klassismi näkyy rakennuksessa muillakin tavoilla, esimerkiksi loivassa aumakatossa. Myös klassismille ominainen symmetrisyys näkyy tallirakennuksen ikkunoiden sijainnissa. Ikkunat ovat lisäksi säännöllisiä.

4.2 Arkkitehti Bertel Liljequist

Bertel Karl Liljequist oli suomalainen arkkitehti. Hän syntyi 1.7.1885 Vaasassa ja kuoli 17.6.1954 Helsingissä. Kirjoitettuaan ylioppilaaksi Helsingin ruotsalaisesta normaalilyseosta vuonna 1904 Liljequist siirtyi opiskelemaan Polyteknilliseen opistoon. Sieltä hän valmistui arkkitehdiksi vuonna 1908. Opiskellessaan Liljequist oli kiinnostunut etenkin antiikin ja keskiajan arkkitehtuurista. Tämä näkyi hänen myöhemmässä vaiheessa suunnittelemisensa klassistisissa rakennuksissa ja rakennuskokonaisuuksissa, esimerkiksi Kuusankosken Koskenrannassa. Liljequist teki myös opintomatkoja muun muassa Saksaan, Tanskaan ja Englantiin. (Arkkitehtuurimuseo s.a.)

4.3 Liljequistin suunnittelutyö

Liljequist suunnitteli ja oli mukana suunnittelemassa monia yksityisiä ja yleisiä rakennuksia. Hän teki usein yhteistyötä muiden arkkitehtien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Hän työskenteli muun muassa arkkitehtien Gustaf Strengellin, Arne Helanderin sekä Armas Lindgrenin kanssa. Strengellin kanssa hän suunnitteli muusta työstään poiketen huonekaluja. Lindgrenin kanssa yhteistyö keskittyi rakennuksiin. He suunnittelivat esimerkiksi Kuopion ja Kuusankosken kansakoulut, Säynätsalon ja Kuusankosken kirkot sekä Hangon kaupungintalon. Helander taas oli Liljequistin avustaja ja myöhemmin osakas tämän arkkitehtitoimistossa. Liljequist suunnitteli etenkin 1920-luvun aikana monia teollisuusrakennuksia. Hän suunnitteli muun muassa Kymmene Oy:lle ja Hietalahden telakalle lukuisia tehdasrakennuksia sekä hallintorakennuksia. (Arkkitehtuurimuseo s.a.)

Täysin varmoja todisteita Liljequistin suunnittelutyöstä juuri Tallinmontun tallirakennuksen yhteydessä ei ole. Liljequist on kuitenkin todennäköisesti toiminut tallirakennuksen suunnittelijana. Tähän viittaavia tekijöitä on olemassa. Hän suunnitteli lukuisia teollisuusrakennuksia ja muita rakennuksia Kymiyhtiölle, Koskenrantaan ja Kuusankoskelle muutenkin. Esimerkiksi Kuusankoskella sijaitsevan Itä-Naukion alueelle hän suunnitteli klassistisen puutaloalueen. Liljequist otettiin lisäksi 1920-luvulla Kymiyhtiölle vakituiseen palvelukseen (Ahlberg ja Niemi 2017, 42). Hän toimi yhtiön pääsuunnittelijana vuodesta 1920 alkaen (Wager 2009, 92). Kyseisessä toimessa Liljequist työskenteli 1920- ja 1930-lukujen aikana. Useat Koskenrannan alueen rakennuksista edustavat juuri Liljequistin suosimaa 1920-luvun klassismia, aivan kuten Tallinmontun tallirakennuskin edustaa. Esimerkiksi juuri Koskenrannan alueella sijaitseva Villa Ida on Liljequistin suunnittelema rakennus (Niinikoski 1997, 327).

Kuva 9. Villa Ida (Airola s.a.)

Kuvassa 9 on Liljequistin suunnittelema Villa Ida, joka Tallinmontun tallirakennuksen tavoin edustaa 1920-luvun klassismia. Villa Ida on rakennettu vuonna 1920 (Niinikoski 1997, 327). Näissä kahdessa rakennuksessa on joitakin yhtäläisyyksiä. Molemmat rakennukset ovat aumakattoisia ja ikkunat ovat samankaltaisia pieniruutuisia ikkunoita. Lisäksi molemmissa on klassismille tyypillisiä pilarirakenteita: tallirakennuksessa tornissa ja Villa Idassa sisäänkäynneissä. Villa Ida on kuitenkin tallirakennuksesta poiketen puurakennus. Villa Ida on kuitenkin kivirakennusta jäljittelevä puurakennus. Tämä voidaan päätellä nurkkiin tehdyistä harkotuskoristeluista sekä jykevistä sisäänkäynneistä. Liljequist suunnitteli Kymiyhtiölle myös muita klassistisia puurakennuksia.

Kuva 10. Pilkan koulurakennus (Poikilo-museot s.a.)

Kuvassa 10 on Liljequistin suunnittelema Pilkan koulu, jonka Kymiyhtiö rakennutti vuonna 1922 (Niinikoski 1997, 324). Se edustaa klassistista puurakentamista. Sillä on täten monia klassismin tunnuspiirteitä, kuten aumakatto, kaari-
muotoa sekä rakennuksen symmetrinen yleisilme. Symmetrisyys on nähtävissä myös ikkunoiden asettelussa. Koulurakennuksen kattopintojen risteyskohdassa on hieman samankaltainen torninhuippu kuin Tallinmontun tallirakennuksessa.

Kuva 11. Sisäänkäynti Pilkan koulurakennuksessa

Kuvassa 11 on Pilkan koulurakennuksessa oleva sisäänkäynti. Sisäänkäynnin yläpuolella olevassa katoksessa on käytetty kapeita pilareita kantavina rakenteina. Liljequist käytti suunnittelemissaan klassistisissa rakennuksissa yleisesti pilareita sekä pylväitä.

Kuva 12. Tennispaviljonki (Meriluoto 1985)

Kuvassa 12 on vuonna 1926 valmistunut tennispaviljonki Koskenrannassa, joka on niin ikään myös Liljequistin suunnittelema (Niinikoski 1997, 327). Tennispaviljonki poikkeaa ulkomuodoltaan hieman muista alueen klassistisista rakennuksista. Sillä on kuitenkin selkeät klassismin piirteet. Rakennusta reunustavat pilarit sekä niiden kannatteleva tiiliverhoiltu aumakatto ovat selkeimmät kyseisistä piirteistä. Pilarien yläosissa on lisäksi koristeina nelikulmaiset kapiiteelit.

4.4 1920-luvun klassististen puusisäänkäyntien tyylipiirteet

1920-luvun klassismia edustavien puurakennusten sisäänkäyntien tyylin tutkiminen on aiheellista, sillä tarkoituksena on suunnitella kokonaan uusi puukatos kyseiseen tyyliin sopivaksi. Klassismia edustavien puurakennusten kuisteista ja katoksista voidaan hakea esikuvia kivistä tehdyn tallirakennuksen katoksen suunnitelmalle. Esikuvia on haettava muualta, sillä aikaisempaa tyyliin sopivaa katosta ei tiettävästi ole ollut.

1920-luvun klassistisissa sisäänkäynneissä ja kuisteissa on muutamia tyypillisiä tyylipiirteitä. Yleinen ilmiö on sisäänkäynnin sijoittuminen rakennuksen pitkän sivun tai päädyn keskilinjalle. Jos kyse on puusisäänkäynnistä, jossa on

käytetty laudoitusta, on laudoitus tehty tavallisesti joko pysty- tai vaakasuuntaan. Suuntia ei tavallisesti yhdistetty. Sisäänkäynneissä käytettiin tavallisesti pilareita ja niiden yläosissa koristeina kapiteeleja. Sisäänkäyntien ja kuistien katot ovat tavallisimmin harjakattoja. (Manninen 2010, 27; Rinne 2016, 53.)

Kuuluisimpia suomalaisista 1920-luvun klassistisista puurakentamista edustavista alueista on muun muassa Puu-Käpylän puutaloasuinalue Helsingissä. Martti Välikankaan suunnittelema asuinalue edustaa 1920-luvun klassismia ja alueen rakennukset on rakennettu vuosina 1920–1925 (Museovirasto 2009). Puu-Käpylän rakennuksissa on useita klassistisia yksityiskohtia.

Kuva 13. Rakennus Puu-Käpylässä (Jokinen 2017)

Kuvassa 13 on rakennus Puu-Käpylässä. Rakennus on säännöllinen klassismille tyypillisesti. Etualalla näkyvissä katoksissa on myös klassistisia piirteitä, kuten esimerkiksi pilarirakenne. Katokset on rakennettu pilarien varaan. Pilarien yläosissa on hieman pilaria leveämpinä koristeosina kapiteelit.

5 TÄYDENTÄVÄN KORJAUSRAKENTAMISEN ETIIKKA HISTORIAALISESSA RAKENNUKSESSA

Suurten näkyvien muutosten tekeminen vanhaan rakennukseen on eettisesti ongelmallista. Siinä puututaan menneisyydessä tehtyihin päätöksiin. Rakennusta ei saisi muuttaa sellaiseen asuun tai muotoon, jossa se ei ole koskaan

ollut. Rakennuksia tavallisesti restauroidaan aikaisempien rakennusosien perusteella. Restauroinnissa yleensä pyritään välttämään uusien osien rakentamista vanhaan rakennukseen. Uutta rakennusosaa tehtäessä käytetään tavallisemmin termiä rekonstruointi. Rakennuksen käyttötarkoituksen muuttuessa muutosten tekeminen on kuitenkin yleensä väistämätöntä. Mikäli muutoksia tehdään, on rakennukseen tehdyissä muutoksissa ja osissa säilytettävä rakennuksen arkkitehtoninen muoto. (Eromäki 2011, 29–31.)

Tallinmontun tallirakennuksen tapauksessa vanhaa mallia ei ole ollut olemassa. Tallirakennuksen yhteydessä kyse ei ole suoranaisesti restauroinnista, vaan uuden tekemisestä vanhaa kunnioittaen. Eettistä olisi, että uusi rakenne suunniteltaisiin niin, ettei se muuta rakennuksen yleisilmettä liikaa tai ole tyyli-suunnaltaan erilainen. Uusi rakenne ei myöskään saisi olla sellainen, ettei sitä pystyittäisi tarvittaessa poistamaan. Uutta rakennetta vanhaan rakennukseen tehtäessä tulisi lisäksi käyttää perinteisiä materiaaleja. Liian modernit rakennusmateriaalit rikkovat rakennuksen tyyliä eivätkä sovi rakennuksen yleisilmeeseen muutenkaan. (Suomen hirsiperinne s.a.)

Tallirakennuksen tapauksessa suunnitellaan puukatosta kivirakennukseen, mikä on varsinkin 1920-luvun klassismin tapauksessa harvinaisempaa. Tilanteessa on tietynlainen ristiriita. Klassististen kivirakennusten rakenteet ovat tavallisesti raskasrakenteisempia kuin kyseisen tyylin puurakennusten. Katoksesta ei ole kuitenkaan tarkoitus tehdä kivirakennetta jäljittelevää, vaan esikuvia etsitään klassistisista puurakennuksista. Rakennuksen muista materiaaleista hieman poikkeavana puu kuitenkin soveltuu kyseiseen käyttötarkoitukseen, sillä sitä on käytetty rakennusmateriaalina yleisesti rakennuksen rakennusajankohtana ja muutenkin 1920-luvun klassististen rakennusten yhteydessä. Puu on lisäksi helposti pintakäsiteltävissä rakennuksen yleisilmeeseen sopivaksi. Puurakenne on helppo myös poistaa, mikäli rakennus jossain vaiheessa halutaan palauttaa alkuperäiseen asuunsa.

6 KATOKSEN RAKENNUSMATERIAALI

Tallirakennuksen katos suunnitellaan valmistettavaksi puusta. Rakennusmateriaaliksi on valikoitunut puu asiakkaan toiveesta. Katos tulee sijaitsemaan ulkotiloissa sään armoilla, mikä on otettava huomioon puumateriaalia valittaessa. Puumateriaalin on kestettävä esimerkiksi sadetta ja lunta pilaantumatta. Puumateriaalin pintaan tulisi levittää pintakäsittelyainetta sen kestävyuden parantamiseksi. Vaikka opinnäytetyössä tutkitaan mahdollisia puumateriaaleja ja selvitetään, mikä niistä kannattaisi valita katoksen rakennusmateriaaliksi, on päätös rakennusmateriaalista kuitenkin viime kädessä asiakkaalla, joka katoksen lopulta rakennuttaa.

Mahdollisia vaihtoehtoja tämänkaltaisen, ulkona olevan rakennelman puurakennusmateriaaliksi ovat havupuut kuusi, lehtikuusi ja mänty. Nämä puulajit ovat yleisesti käytettyjä rakennusmateriaalina sekä sisä- että ulkotiloissa.

Kuusi on monipuolinen puulaji, jota on käytetty rakennusmateriaalina kantavissa palkkirakenteissa ja muissa rakennusten puurakenteissa. Kuusesta on tehty esimerkiksi päreitä kattoja varten. Lisäksi sitä on käytetty veneenrakennuksessa, mastoissa, seipäissä sekä soitinten rakennusmateriaalina. Kuusi on suhteellisen kevyt ja pehmeä. Se on myös taipuisaa. Kuusi ei ime vettä, mutta sen sydänpuu ei ole lahonkestävää. Kuusi on usein melko oksainen, mikä saattaa hankaloittaa työstämistä. (Encyclopedia Britannica s.a.; Rinne 2018, 18.)

Lehtikuusi on tavallisen kuusen kaltainen puulaji, joka on kuitenkin melko paljon kovempaa. Se on muita havupuita runsaasti painavampaa. Sitä on käytetty rakennuspuuna sekä ulko- että sisätiloissa. Lehtikuusi on etenkin hyvä materiaali ulkorakenteisiin. Sitä on käytetty esimerkiksi pylväissä, ratapölykyissä, mastoissa, laitureissa ja veneenrakennuksessa. Lehtikuusi on kestävä materiaali, jonka sydänpuu ei lahoa ulkorakenteissakaan. Materiaali on kuitenkin pihkainen, oksainen ja halkeilee helposti kuivuessaan ja työstettäessä. Lehtikuusi on lisäksi kovuutensa takia melko vaikeasti työstettävää varsinkin käsityökaluilla. (Puuproffa s.a.; Rinne 2018, 18.)

Mänty on puulaji, jota on käytetty rakennuspuuna esimerkiksi erilaisissa pylväissä, mastoissa ja rakennushirsissä. Myös mäntyä on käytetty veneenkennuksessa. Männystä on lisäksi valmistettu huonekaluja ja erilaisia muita puusepäntuotteita. Mänty on pehmeää sekä vahvaa ja sen sydänpuu on kohdalaisen lahonkestävää. Mänty on kuitenkin pihkainen eikä se ole kovin taipuisaa. Se myös murtuu helposti. (Puuproffa s.a.; Rinne 2018, 18.)

Tallirakennuksen katoksen rakennusmateriaaliksi soveltuisi periaatteessa mikä tahansa edellä luetelluista puulajeista. Kaikkia niistä on käytetty rakennusmateriaalina pylväsrakenteissa ja erilaisissa kantavissa rakenteissa. Täten ne sopisivat myös katoksen rakennusmateriaaliksi. Kuitenkin säänkestävyydeltään lehtikuusi olisi paras materiaali. Se on lahonkestävää, joten se kestäisi pitkään pilaantumatta. Se on kuitenkin melko raskasta ja hankalasti työstettävää. Muutkin luetelluista puulajeista kestävät säätä pintakäsiteltyinä. Oikea pintakäsittely pidentää jokaisen puulajin käyttöikä. Todettakoon kuitenkin, että parhaat puulajit katoksen rakennusmateriaaliksi ovat mänty ja lehtikuusi. Päätös lopullisesta rakennusmateriaalin valinnasta jää asiakkaalle, sillä siihen liittyy muun muassa kustannuskysymyksiä.

7 KATOKSEN SUUNNITELMA

7.1 Katoksen koko

Katos suunnitellaan rakennettavaksi rakennukseen johtavan puusillan päälle ja siinä tulee olemaan pilarirakenne, joka tulee kannattelemaan katoksen kattoa. Katoksesta ei suunnitella liian raskasrakenteista, jotta se ei rasittaisi liikaa puusillan kestävyyttä. Puusiltaa kuitenkin kannattelevat teräspalkit, jolloin sen kestävyys on melko hyvä. Puusiltaa reunustavat puukaiteet, joiden etäisyys toisistaan on 2540 millimetriä. Sama etäisyys tulee olemaan katosta kannattelevilla pilareilla. Katos tulee olemaan reunoistaan aivan kiinni puukaiteissa. Katoksen korkeuden määrittävät suuntaa antavasti rakennuksen katon korkeus sekä opinnäytetyön tekohetkellä rakennuksessa oleva metallikatos. Katoksen suunnittelussa on otettava huomioon myös oven korkeus sekä oviaukon leveys. Suunniteltavan katoksen harjakorkeus tulee olemaan noin 2900 millimetriä, jolloin se mahtuu tallirakennuksen räystäään alle. Mikäli puukatos suunnitellaan suurin piirtein samankokoiseksi kuin nykyinen katos, tulee sen

suurin etäisyys rakennuksen seinästä olemaan noin 1400 millimetriä. Se tulee samalla olemaan katoksen syvyys. Katoksen rakennuksen seinää lähempänä olevat pilarit tulevat olemaan kiinni rakennuksen seinässä.

7.2 Katoksen tyylipiirteet

Tallinmontun uuden katoksen tyyliä suunniteltaessa tarkastellaan 1920-luvun klassistista tyyliä ja kyseisen tyylikauden rakennusten ja niiden sisäänkäyntien tyylipiirteitä. Katoksen tyylipiirteiden esikuvat ovat yleisten 1920-luvun klassismin tyylipiirteiden lisäksi Bertel Liljequistin suunnittelutyössä, 1920-luvun klassistissa puusisäänkäynneissä sekä Tallinmontun tallirakennuksen tyylipiirteissä. Katoksesta suunnitellaan yleisilmeeltään yksinkertainen ja symmetrinen tyyliuunnan ihanteiden mukaisesti.

Suunniteltavan katoksen kattotyyppi tulee olemaan harjakatto. Vaikka 1920-luvun klassismissa rakennuksissa tavallisemmin käytetty kattotyyppi onkin aumakatto, on harjakatto tyypillisempi kattotyyppi sisäänkäyntien ja kuistien yhteydessä kyseisenä tyylikautena. Harjakatto on myös tyyllisesti yhteensopiva kattotyyppi tallirakennuksen muihin sisäänkäynteihin vertailtaessa.

Kuva 14. Alakerran sisäänkäynti Tallinmontussa

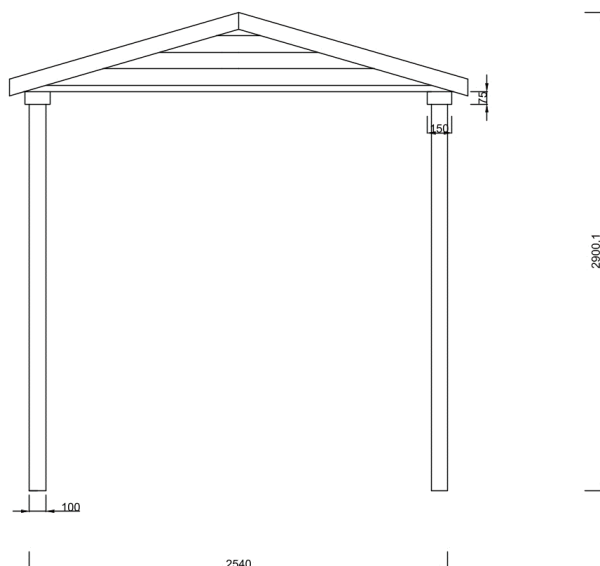
Kuvassa 14 (sivu 26) on toinen sisäänkäynti tallirakennuksen alakerroksessa. Sitä suojaavan katoksen kattotyypinä on harjakatto. Kyseinen katos toimii osaltaan esikuvana suunniteltavan katoksen katon tyylille. Katossa on ruoderakenne ja se on päällystetty pellillä. Samankaltainen rakenne tulee suunniteltavan katoksen kattoon. Katon päätykolmioon tulee lisäksi samankaltainen vaakalaudoitus. Myös uuden suunniteltavan katoksen katon puurakenteiden päälle tulee suojaksi pellitys.

Suunniteltavan katoksen kantaviksi rakenteiksi tulevat neljä poikkileikkaukseltaan nelikulmaista pilaria. Pilarirakenne valikoituu katokseen sillä perusteella, että se on yleisesti käytetty rakenne 1920-luvun klassismissa varsinkin sisäänkäyntien yhteydessä. Etenkin kyseisen aikakauden klassistissa puusisäänkäynneissä kapeista puupilareista tehty rakenne on yleinen. Myös Liljequistin suunnitteleminen rakennusten sisäänkäynneissä sekä katosrakenteissa on käytetty pilareita. Näistä esimerkkeinä aiemmin esitellyt Pilkan koulu (kuva 11, sivu 20) sekä Koskenrannan tennispaviljonki (kuva 12, sivu 21). Reunapilarien välille ei tule kaiteita, sillä rakennukseen johtavassa puusillassa on jo reunakaiteet. Katoksen omat kaiteet eivät täten palvelisi tarkoitustaan. Puusilta on hieman laskeva, minkä takia pilarijalkojen alaosiin voisi olla syytä lisätä esimerkiksi metalliset tolpanjalat. Tällä tavoin pilarit saataisiin hieman irti sillasta ja pilarien siltaan kiinnittäminen on helpompaa.

Katokseen tulee lisäksi hillittyjä koristeita 1920-luvun klassismille tyypillisesti. Koristeina katoksen kahden ulomman pilarijalan yläosiin lisätään kapiteelit. Kyseiset kapiteelit sijoitetaan aivan katon alaosaan eli kohtaan, jossa pilarijalat ja katto kohtaavat. Suunnitellut kapiteelit ovat muodoltaan nelikulmaiset ja ulkoasultaan hyvin yksinkertaiset. Tavallisesti Suomessa 1920-luvun klassistisissa sisäänkäynneissä ja katoksissa käytetyt kapiteelit ovat muodoltaan nelikulmaisia. Tämä on havaittavissa esimerkiksi Liljequistin suunnitteleman tennispaviljongin (kuva 12, sivu 21) katoksen pilareissa sekä muissa tyyliuuntaa edustavissa klassistisissa puusisäänkäynneissä. Kapiteelien lisääminen katokseen on perusteltua, sillä 1920-luvun klassistisissa sisäänkäynneissä käytettiin yleisesti tämänkaltaisia hillittyjä koristeita.

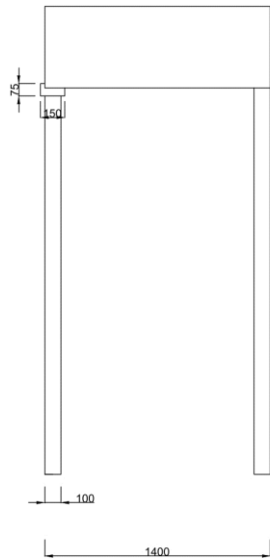
7.3 Suunnitelmapiirustukset

Katoksesta on luotu suunnitelmapiirustukset AutoCAD-ohjelmaa käyttäen. Niissä näkyvät katoksen tyylipiirteet sekä tärkeimmät mitat. Tässä kappaleessa on yksinkertaiset esimerkkikuvat katoksen suunnitelmasta. Lisämittoja antavat suunnitelmapiirustukset ovat liitteissä (liite 1).

Kuva 15. Katoksen etukuvanto

Kuva 15 esittää katoksen suunnitelmaa edestä. Siinä olevat mitat ovat suuntaa antavia lukuun ottamatta pilarijalkojen etäisyyttä toisistaan sekä katoksen maksimikorkeutta. Pilarin leveydeksi on valittu noin 100 millimetriä. Sen levyinen pilari ei olisi liian leveä eikä täten rajoittaisi sisäänkäynnin kulkuleveyttä. Yksittäisen koristekapiteelin korkeus on noin 75 millimetriä ja leveys noin 150 millimetriä. Sekä pilarit että kapiteelit ovat poikkileikkaukseltaan nelikulmaiset.

Kuva 16. Katoksen sivukuvanto

Kuvassa 16 on katos sivusuunnasta. Kapiteelit sijaitsevat ulommissa pilareissa rakennuksen seinästä katsottuna. Myös sivusuunnassa pilarien leveys on noin 100 millimetriä. Samoin sivusuunnassa kapiteelit ovat samankokoiset kuin edestä.

7.4 Kohteen väritys ja katoksen väriyssuunnitelma

Tallirakennuksen päädyn sisäänkäynnin ympäristössä tehtiin toimenpiteitä kesän ja syksyn 2023 aikana. Rakennukseen johtava silta puhdistettiin ja maalattiin. Lisäksi sisäänkäynnin ovi maalattiin uudelleen eri sävyiseksi kuin aikaisemmin.

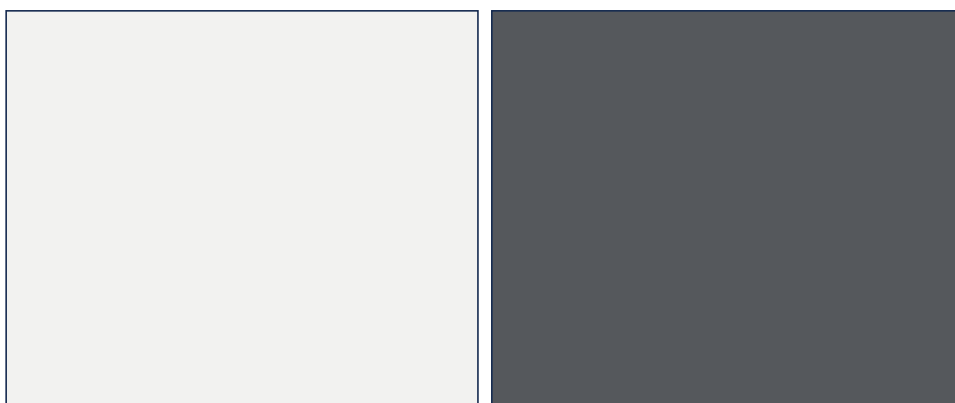

Kuva 17. Sisäänkäynti lokakuussa 2023

Kuvassa 17 havainnollistuvat oven ja puusillan muuttuneet väritykset. Aikaisempaan tilanteeseen (kuva 3, sivu 7) verrattaessa muutos on merkittävä.

S 1000-N

RAL 7024

Kuva 18. Oven ja puusillan värisävyt

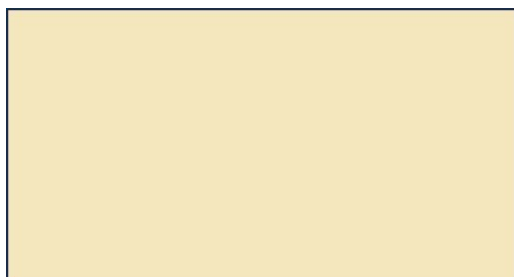
Kuvassa 18 on elektronisesti luodut värisävyt tallirakennuksen oven ja puusillan värisävyistä. Oven uusi värisävy maalauksen jälkeen on S 1000-N ja puusillan RAL 7024 (Haapala 2023).

Tallirakennuksen julkisivun rappauksen värisävyn tarkka määrittäminen tuo hieman haasteita johtuen seinäpinnan värin epätasaisuudesta ja kuluneisuudesta. Värisävyä pyritään määrittämään NCS-värikartan avulla. Värisävystä etsitään lähin vastaava.

Kuva 19. Julkisivun värinmäärittäminen

S 1010-Y20R

Kuva 20. Seinäpinnan värisävy

Kuva 19 (sivu 31) havainnollistaa julkisivun värinmäärittäystä NCS-värikartan avulla ja siinä havainnollistuu lähin vastaava värisävy. Kuvassa 20 (sivu 31) on värinmäärittäksen pohjalta elektronisesti luotu värimalli. Lähin seinäpinnan väritystä vastaava värisävy on S 1010-Y20R.

Uuden katoksen väritykseksi valitaan värisävy S 1000-N. Kyseinen värisävy on sopiva rakennuksen ja varsinkin kyseisen sisäänkäynnin päivittyneeseen yleisilmeeseen. Katoksen väritys sopii yhteen suojaamansa oven nykyisen värityksen kanssa. Lisäksi sisäänkäynnin värityksestä kokonaisuutena tulee samankaltainen tallirakennuksen alakerran sisäänkäynnin kanssa ja rakennuksen sisäänkäyntien yleisilmeestä tulee yhtenäinen. Katoksen päälle tulevaan pellitykseen valitaan väritykseltään samankaltaista peltiä kuin rakennuksen katossa, jotta myös rakennuksen kattopinnoista tulevat yhtenäiset. Liitteissä on havainnekuva katoksen värityksestä (liite 2).

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tietoa opinnäytetyön tyyli- ja historiatutkimusta varten on saatavilla jonkin verran, osasta aihealueista enemmän kuin toisista. Esimerkiksi tietoa 1920-luvun klassismista sekä sen tyylipiirteistä ja historiasta on saatavilla runsaasti erilaisista lähteistä. Toisaalta taas esimerkiksi itse tallirakennuksen historiasta tietoa on saatavilla rajallisesti varsinkin painetuista lähteistä eikä esimerkiksi olettamuksiin ja suullisiin lähteisiin perustuvien lähteiden luotettavuudesta ole aina täyttä varmuutta.

Opinnäytetyön tutkimuksessa käytettiin lähteinä pääasiassa kirjallisuutta sekä erilaisia internetlähteitä. Lähteet käytiin läpi tarkasti ja niiden käyttämistä punnittiin niiden relevanttiuden kautta. Lähteet ovat pääasiassa asiantuntijoiden laatimia. Lähteitä on eri aikakausilta ja eri aikakausien lähteiden sisältöä on vertailtu keskenään. Joukossa on melko uusiakin lähteitä eli vanhempien lähteiden tueksi on hankittu myös tuoreempaa tutkimustietoa. Lisäksi lähteiden joukossa on suomenkielisten lähteiden lisäksi muutamia englanninkielisiä lähteitä. Tällöin niiden skaala on laajempi kuin tilanteessa, jossa olisi käytetty vain suomenkielisiä lähteitä. Käytetyt lähteet tukevat tutkimusta.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Opinnäytetyön päätutkimuskysymykseen *Kuinka suunnitella tallirakennuksen rakennustyyliä vastaava puukatos?* saatiin vastaus tutkimuksen myötä. Tärkeimpiä tekijöitä vastauksen saamiseksi ovat ennen kaikkea rakennuksen rakennustyylin sekä rakennuksen tuntemus. Rakennustyylin tyylipiirteiden ja niiden soveltaminen uuteen rakennelmaan on tärkeässä osassa. Myös arkkitehdin selvittäminen sekä hänen töidensä tunteminen on merkittävää. Tallinmontun tallirakennuksen katosta suunniteltaessa on siis tärkeää tutkia itse tallirakennuksen ja sen historian lisäksi 1920-luvun klassismia yleisesti sekä arkkitehti Bertel Liljequistin muita töitä. Lisäksi puukatosta suunniteltaessa on tutkittava 1920-luvun klassismiin sopivia puusisäänkäyntejä. Rakennustyylin tuntemuksen lisäksi on tärkeää kyetä soveltamaan rakennustyylin piirteitä uuteen käyttötarkoitukseen sekä tuntea käytettävän rakennusmateriaalin mahdollisuudet.

Päätutkimuskysymykseen vastaaminen edellyttää tietämystä ensimmäiseen alatutkimuskysymykseen *Mitä rakennustyyliä tallirakennus edustaa ja kuka rakennuksen on suunnitellut?* Tallinmontun tallirakennus edustaa 1920-luvun klassismia ja sen on oletettavasti suunnitellut arkkitehti Bertel Liljequist.

Toiseen alatutkimuskysymykseen *Millaisesta puumateriaalista suunniteltava katos tulisi valmistaa?* saatiin vastauksia puumateriaalien materiaalitutkimuksen kautta. Puukatoksen rakennusmateriaaleina tutkittiin kuusta, lehtikuusta ja mäntyä. Jokaisella kyseisistä puulajeista on sekä hyviä että huonoja puolia. Ne kaikki soveltuvat ulkokäyttöön sekä käytettäviksi kantavissa rakenteissa. Parhaat vaihtoehdot materiaaleista kyseiseen käyttötarkoitukseen ovat lehtikuusi ja mänty. Päätös lopullisen rakennusmateriaalin valinnasta jää asiakkaalle.

Yhteenvetona todettakoon, että opinnäytetyön myötä saatiin vastaukset sekä päätutkimuskysymykseen että molempiin alatutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyössä tehty tutkimus onnistui tavoitteessaan.

10 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitelma puukatoksesta Tallinmontun tallirakennukseen. Opinnäytetyötä aloitettaessa oli vielä hieman epäselvyyttä suunnitelman laajuudesta eli siitä, mitä varsinaiseen suunnitelmaan sisällytetään. Lopulta suunnitelman teossa päädyttiin keskittymään pääasiassa tyyllisiin seikkoihin. Voidaankin todeta, että opinnäytetyö ja sen kautta syntynyt suunnitelma ovat onnistuneet tavoitteessaan eli tyyllisesti tallirakennukseen sopivan katoksen luomisessa. Opinnäytetyö painottuu suurelta osin tutkimukseen ja produktiivinen osuus on huomattavasti pienemmässä osassa. Tutkimuksen suuri osuus on perusteltua, sillä esimerkiksi tyylihistorian ja -piirteiden huolellinen läpikäynti edesauttaa myös produktiivisen osan onnistumista. Opinnäytetyön teko sujui pääosin aikataulun mukaisesti.

Restauroinnin alan opinnäytetyönä tämä työ ei ole tavanomainen. Yleensä restauroinnissa ei suunnitella uutta eikä varsinkaan sellaista rakennetta, jollaista ei ole aikaisemmin ollutkaan. Tavallaan aihe on kuitenkin lähellä aihepiiriä, sillä uusi katos suunniteltiin rakennuksen tyyliä ja vanhaa rakennustapaa kunnioittaen. Rakenne myös suunniteltiin rakennettavaksi perinteisestä materiaalista eli puusta.

Opinnäytetyön tulokset hyödyttävät ennen kaikkea työn asiakasta katoksen tyyli-suunnitelman muodossa. Suunnitelman lisäksi opinnäytetyössä on koottu tutkimusta 1920-luvun klassismin rakennusten tyyli- ja kyseisen tyyli-suunnan rakennusten sisäänkäynneistä. Tutkimuksesta voi olla hyötyä esimerkiksi aihetta myöhemmässä vaiheessa tutkiville.

LÄHTEET

- Ahlberg, A; Niemi, S. 2017. Koskenrannan kuokuva historia – Mannerheimin visioista viihtyisäksi asuinalueeksi. Kouvola: Koskenrannan perinneryhmä.
- Anttila, P. 2014. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Pirkko Anttila: Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. – METODIX](#) [viitattu 16.8.2023].
- Arkkitehtuurimuseo s.a. Bertel Liljeqvist. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Bertel Liljeqvist - Arkkitehtuurimuseo \(mfa.fi\)](#) [viitattu 7.8.2023].
- Encyclopedia Britannica s.a. Spruce. WWW-dokumentti. Päivitetty 7.8.2023. Saatavissa: [Spruce | Description, Species, and Uses | Britannica](#) [viitattu 3.9.2023].
- Eromäki, S. 2011. Jurvan museo - Rekonstruktio kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa rakennuksessa. Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: [Jurvan museo : Rekonstruktio kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa rakennuksessa - Theseus](#) [viitattu 24.9.2023].
- Haapala, J. 2023. Puhelinkeskustelu 10.10.2023. Kiinteistösaakeyhtiö Tallinmonttu.
- Helsingin kaupunginosayhdistykset ry. 2008. 1920-luvun klassismi – paluu pelkistykseen ja symmetriaan. WWW-dokumentti. Saatavissa: [4. 1920-luvun klassismi - paluu pelkistykseen ja symmetriaan - Helka \(kaupunginosat.fi\)](#) [viitattu 23.9.2023].
- Historiatutkimus s.a. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti. Päivitetty 23.4.2015. Saatavissa: [Historiatutkimus — Jyväskylän yliopiston Koppa \(ju.fi\)](#) [viitattu 15.8.2023].
- Kattoremontti Pro s.a. Kattotyypit ja kattorakenteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Kattotyypit ja kattorakenteet | Kattoremontti Pro](#) [viitattu 9.10.2023].
- Kielitoimiston sanakirja. 2023. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. WWW-dokumentti. Päivitetty 10.11.2022. Saatavissa: [Kielitoimiston sanakirja](#) [viitattu 20.8.2023].
- Manninen, L. 2010. Kuistin käytöstä, historiasta ja korjauksesta – Nikkarityylisen kuistin korjaus. Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: [Kuistin käytöstä, historiasta ja korjauksesta : Nikkarityylisen kuistin korjaus - Theseus](#) [viitattu 24.9.2023].
- Museovirasto. 2009. Käpylän puutaloalueet ja Käärmetaló. WWW-dokumentti. Saatavissa: [RKY | Kohdetiedot](#) [viitattu 4.9.2023].
- Niinikoski, E. 1997. Kuusankosken kirja. Helsinki: Gummerus Oy.
- Nikula, R. 1993. Rakennettu maisema: Suomen arkkitehtuurin vuosisadat. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Puuproffa s.a. Lehtikuusi. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Lehtikuusi – Puuproffa](#) [viitattu 3.9.2023].

Puuproffa s.a. Mänty. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Mänty – Puuproffa](#) [viitattu 3.9.2023].

Rinne, H. 2018. Perinnemestarin materiaalioppi: Mistä on vanhat talot tehty. Helsinki: WSOY.

Rinne, H. 2016. Perinnemestarin tyylikirja: Talon osat aikakausittain 1700–1970. Helsinki: WSOY.

Rosario, R. 2022. An overview of Nordic Classicism. Artikkel. Saatavissa: [An overview of Nordic Classicism - RTF | Rethinking The Future \(re-thinkingthefuture.com\)](#) [viitattu 2.8.2023].

Suomen hirsiperinne s.a. Periaatteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Periaatteet | SUOMEN HIRSIPERINNE](#) [viitattu 24.9.2023].

Tieteen termipankki. 2020. Deutscher Werkbund. WWW-dokumentti. Päivitetty 20.1.2023. Saatavissa: [Taidehistoria:deutscher werkbund – Tieteen termipankki](#) [viitattu 22.9.2023].

Vertaileva tutkimus s.a. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti. Päivitetty 23.4.2015. Saatavissa: [Vertaileva tutkimus — Jyväskylän yliopiston Koppa \(jyu.fi\)](#) [viitattu 16.8.2023].

Wager, H. 2009. Teollisuuden ja yhteiskunnan palveluksessa: Arkkitehti Bertel Liljequist (1885–1954) tuotantolaitosten suunnittelijana maailmansotien välisenä aikana. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Saatavissa: [Teollisuuden ja yhteiskunnan palveluksessa : Arkkitehti Bertel Liljequist \(1885 - 1954\) tuotantolaitosten suunnittelijana maailmansotien välisenä aikana \(helsinki.fi\)](#) [viitattu 2.10.2023].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Yleiskuva tallirakennuksesta. Harju, J. 27.8.2023.

Kuva 2. Kartta alueesta. Maanmittauslaitos s.a. Saatavissa: [Karttapaikka - Maanmittauslaitos](#) [viitattu 22.9.2023].

Kuva 3. Katoksen paikka. Harju, J. 9.7.2023.

Kuva 4. Katoksen paikka sivusuunnasta. Harju, J. 9.7.2023.

Kuva 5. Käsitekartta. Harju, J. 2023.

Kuva 6. Viitekehys. Harju, J. 2023.

Kuva 7. Tallinmonttu. UPM Keskusarkisto s.a.

Kuva 8. Tallirakennuksen torni. Niemi, S s.a. Saatavissa: [Min Kuusas: 12/08/14](#) [viitattu 23.8.2023].

Kuva 9. Villa Ida. Airola, J s.a. Saatavissa: [Min Kuusas: Satavuotiasta Kuu-sankoskea kuvina. Asuinalueet 5: Koskenranta](#) [viitattu 21.8.2023].

Kuva 10. Pilkan koulurakennus. Poikilo-museot s.a. Saatavissa: [Pilkan koulu | Kouvolan kaupunginmuseo | Finna.fi](#) [viitattu 11.9.2023].

Kuva 11. Sisäänkäynti Pilkan koulurakennuksessa. Harju, J. 24.9.2023.

Kuva 12. Tennispaviljonki. Meriluoto, M. 1985. Poikilo-museot. Saatavissa: [Koskenrannan tennispaviljonki | Kouvolan kaupunginmuseo | Finna.fi](#) [viitattu 11.9.2023].

Kuva 13. Rakennus Puu-Käpylässä. Jokinen, P. 2017. Saatavissa: [Käpylän arkkitehtuurilenkki – 12 kohdetta – Pauli Jokinen](#) [viitattu 4.9.2023].

Kuva 14. Alakerran sisäänkäynti Tallinmontussa. Harju, J. 24.9.2023.

Kuva 15. Katoksen etukuvanto. Harju, J. 2023.

Kuva 16. Katoksen sivukuvanto. Harju, J. 2023.

Kuva 17. Sisäänkäynti lokakuussa 2023. Harju, J. 11.10.2023.

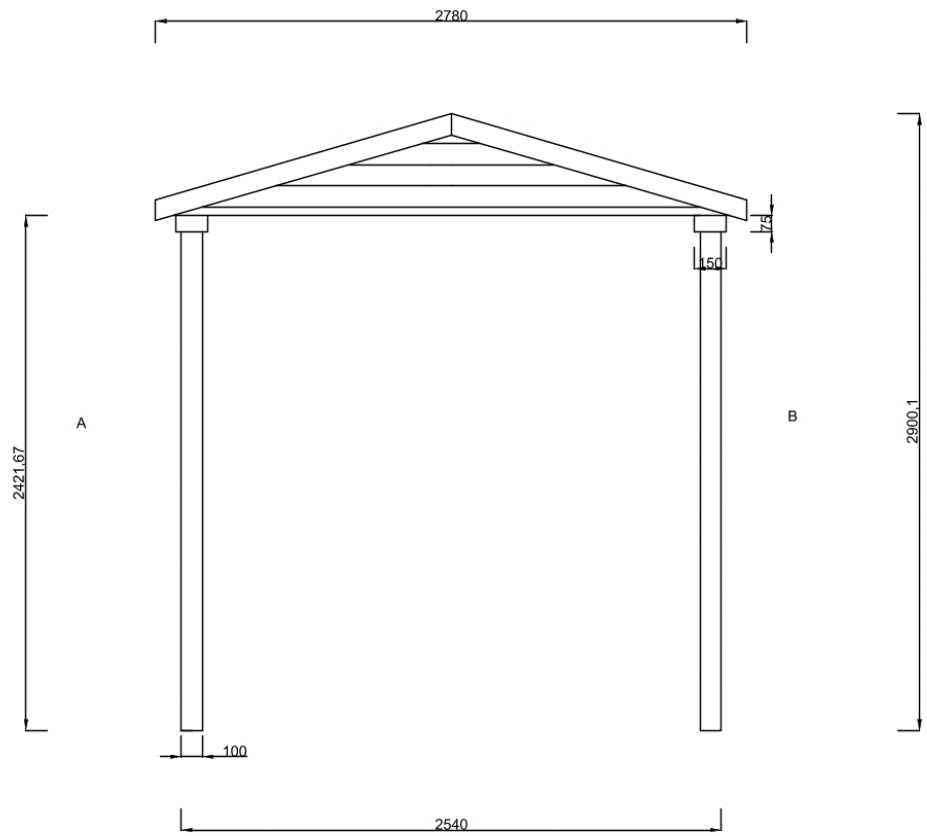
Kuva 18. Oven ja puusillan värisävyt. Harju, J. 2023.

Kuva 19. Julkisivun värinmäärittäminen. Harju, J. 12.10.2023.

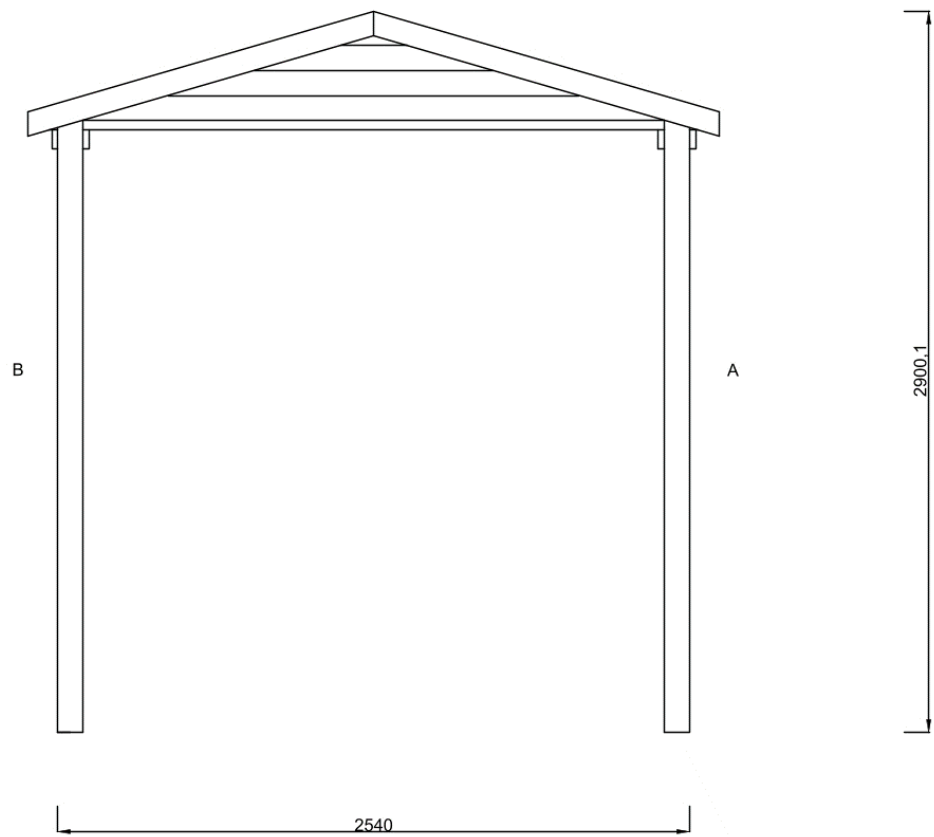
Kuva 20. Seinäpinnan värisävy. Harju, J. 2023.

Suunnitelmapiirustukset
etukuvanto

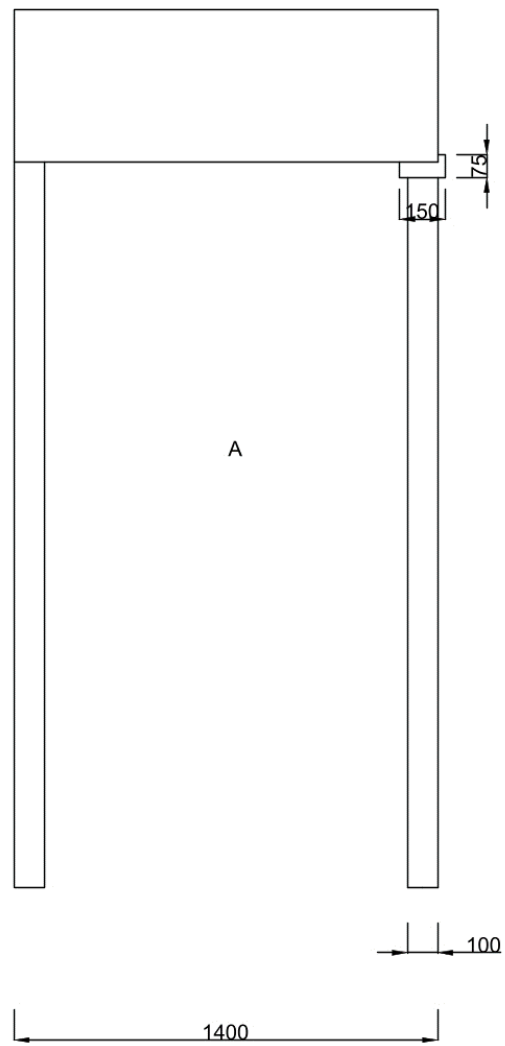
Liite 1/1

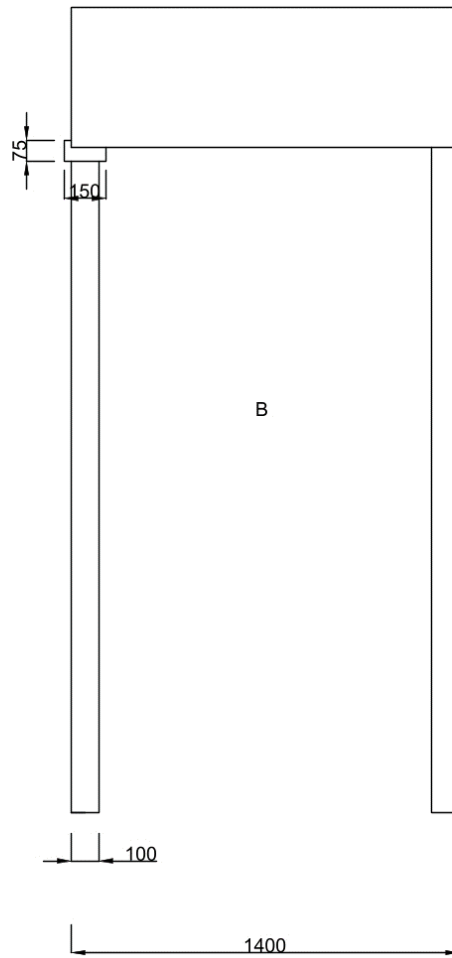
Tallinmontun katos	Suunnitelma- piirustus
Etukuvanto	Juho Harju

Tallinmontun katos	Suunnitelma -piirustus
Takakuvanto	Juho Harju

Tallinmontun katos	Suunnitelma -piirustus
Sivukuvanto, vasen	Juho Harju

Tallinmontun katos	Suunnitelma -piirustus
Sivukuvanto, oikea	Juho Harju

Katoksen väritys

Liite 2

